

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Dosarul nr. 2a-2135/23
2-22174896-02-2a-13062023

judecător: Tatiana Balan

DECIZIE

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

21 noiembrie 2023

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători
Grefier

Anatol Pahopol
Ruxanda Pulbere și Ala Malii
Danu Blanoschi

examinând în ședință publică cererea de apel declarată de avocatul Mariana Barașianț în interesele apelantului *****, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 mai 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ***** împotriva lui ***** cu privire la obligarea exprimării scuzelor publice și dezmințirii informației defăimătoare-,

c o n s t a ț ă:

Circumstanțele cauzei:

La data de 25 noiembrie 2022, ***** a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui ***** cu privire la obligarea exprimării scuzelor publice și dezmințirii informației defăimătoare.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 26 octombrie 2022, ora 18:30, de către ***** și prim-ministrul Republicii Moldova, Natalia Gavrilița a fost susținută conferința de presă cu denumirea „Conferință de presă susținută de către prim-ministra Republicii Moldova, Natalia Gavrilița și ministrul Justiției, *****”.

A menționat că, această conferință de presă a fost înregistrată, este păstrată și accesibilă publicului larg pe platforma pagina web www.privesc.eu, la rubrica Agenda evenimentelor, data de 26 octombrie 2022, înregistrare la ora 18:30, cu denumirea „Conferință de presă susținută de către prim-ministra Republicii Moldova, Natalia Gavrilița și ministrul Justiției, *****”. A afirmat că, în conferința de presă respectivă, între minutele 08:10 și 08:44, ***** a declarat că, „Pe lângă acești 2 criminali cu acte în regulă pe nivel internațional, în lista sancțiunilor sunt incluși mai multe personaje care au încercat să falsifice alegerile

municipale, prezidențiale, parlamentare, inclusiv unele grupuri de inițiativă pentru constituirea de partide, chipurile de sorginte proeuropeană, dar care au fost finanțate de către serviciile secrete rusești”.

A relatat că, deși pârâtul nu a indicat direct numele reclamantului sau denumirea Mișcarea Alternativă Națională, fraza „grupuri de inițiativă pentru constituirea de partide” evident se referă anume la Mișcarea Alternativă Națională, liderul căruia este reclamantul *****.

A susținut că, această concluzie rezultă și din declarațiile Prim-ministrului Republicii Moldova, Natalia Gavrilița în cadrul aceleiași conferințe de presă. A notat că, conferința de presă și declarațiile citate supra au fost efectuate cu referire directă la Comunicatul de presă din 26 octombrie 2022 al Departamentului Trezoreriei al SUA „Departamentul Trezoreriei al SUA vizează corupția și operațiunile de influență malignă ale Kremlinului în Moldova”, accesibil pe pagina web a 2 Ambasadei SUA în Moldova (<https://md.usembassy.gov/ro/departamentul-trezoreriei-al-sua-vizeaza-coruptia-si-operatiunile-de-influenta-maligna-ale-kremlinului-inmoldova/>). A declarat că, analizând comunicatul de presă al Departamentului Trezoreriei al SUA, în special lista persoanelor și entităților în privința cărora au fost instituite sancțiuni, constată că, în acesta nu se regăsește denumirea Mișcarea Alternativă Națională și nici numele reclamantului.

A relevat că, mai mult, Ambasadorul Statelor Unite ale Americii, Kent D. Logsdon în cadrul emisiunii în profunzime cu Lorena Bogza, ora 21:00, la data de 31 octombrie 2022, a spus că „... în cazul Mișcării Alternative Naționale declarația este foarte clară, deci pun accentul pe fărâdelegile unui agent FSB care este activ aici și a făcut o ofertă către Mișcarea Națională Alternativă și noi avem această informație. Nu este vorba despre partid și Mișcare...”.

A informat că, autorul informației răspândite de pârât confirmă caracterul defăimător al acesteia.

A subliniat că, în informația răspândită de pârât se conțin și învinuiri nefondate în falsificarea alegerilor și finanțarea ilegală, fără a fi prezentate careva probe în acest sens, în lipsa unei anchete penale pe aceste presupuneri, ceea ce evident încalcă dreptul reclamantului la prezumția nevinovăției, un drept care urmează a fi respectat într-un stat de drept. A comunicat că, totodată, Mișcarea Alternativă Națională nici la ziua de azi nu este înregistrată ca partid politic, nu a participat la alegeri și nu a fost finanțată de entități/persoane menționate în lista sancțiunilor prezentată de Departamentul Trezoreriei al SUA.

A concretizat că, informația falsă și defăimătoare citată supra a fost preluată de practic toate media naționale și unele străine, ceea ce a dus la dezinformarea masivă și manipularea cu opinia publică.

A atenționat că, astfel de informație falsă răspândită ca mesaj din partea unui demnitar de rang înalt evident aduce prejudicii grave onoarei, demnității și reputației profesionale ale reclamantului.

A remarcat că, sunt doar câteva din articole/știri publicate în urma conferinței de presă susținută de pârât: - Ziarul Național (PP „Ziarul Național” SRL) și NordNews.md cu denumirea „Igor Dodon și MAN-ul lui *****”, finanțati de serviciile speciale RUSEȘTI. Gavrilița: „În „Global Magnitsky Act” sunt menționați și cei care au beneficiat de ajutor financiar ILEGAL în timpul campaniilor electorale - Dodon și MAN”; - Replica Media (A.O. Replica Media) cu denumirea: „Caracatița Kremlinului în R. Moldova: Igor Dodon, Ilan Șor și noul partid înființat de *****”, coordonați de persoane apropiate FSB-ului rusesc”; - Noi.md cu denumirea: „Cine mai este vizat de lista sancțiunilor Statelor Unite” (<https://noi.md/md/politica/cine-mai-este-vizat-de-lista-sanctiunilor-statelor-unite>); - Deschide.MD cu denumirea: „Dodon, Șor și Ceban încearcă să diminueze importanța sancțiunilor americane și acuză guvernarea PAS că a „influențat” SUA”; - Important.md cu denumirea: „Cine mai este vizat de lista sancțiunilor Statelor Unite”; - Timpul.md (PP Timpul de dimineața) cu denumirea: „Oamenii Moscovei. SUA anunță că Ivan Ceban este COORDONAT DE FSB”. 3 A declarat că, în încercarea de soluționare a litigiului amiabil, la data de 28 octombrie 2022, a depus cerere prealabilă către pârât, atât prin intermediul poștei electronice, cât și prin poșta terestră, dar și a făcut public acest fapt.

A specificat că, însă, nici până la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată nu a parvenit un răspuns.

A mai menționat că, legea nu prevede excepții de la obligația respectării demnității, onoarei și reputației profesionale a oricărei persoane, iar denaturarea evidentă a informației despre oponentii politici reprezintă, în esență, lipsă de respect față de cetățenii acestei țări.

A afirmat că, în situația în care informații false și defăimătoare sunt prezentate de un demnitar de rang înalt și preluate de practic toate media, urmează să survină și consecințele în conformitate cu prevederile legale. Or, într-un stat de drept cu politica proeuropeană declarată urmează să fie aplicate în practică principii fundamentale, toți sunt egali în fața legii.

Consideră că, defăimarea în speță a avut loc cu rea-credință, or, în mod evident a fost denaturată esența comunicatului de presă din 26 octombrie 2022 al Departamentului Trezoreriei al SUA și prezentate ca adevărate informații ce nu se conțin în acest comunicat cu scopul, în opinia reclamantului, de a manipula opinia publică și de a-l defăima, precum este descris în această cerere de chemare în judecată.

Solicită admiterea acțiunii și obligarea pârâtului ***** să prezinte reclamantului ***** scuze publice și să dezmință prin intermediul unei conferințe

de presă, cu următorul text: „Eu, *****, în legătură cu conferința de presă susținută la data de 26 octombrie 2022, în care am comunicat că, Mișcarea Alternativă Națională, liderul căreia este *****, a fost inclusă în lista Departamentului Trezoreriei al SUA a persoanelor și entităților în privința cărora au fost instituite sancțiuni, pentru faptul că, au beneficiat de finanțare ilegală a campaniilor electorale, dezmint informația precum că, Mișcarea Alternativă Națională este inclusă în lista Departamentului Trezoreriei al SUA a persoanelor și entităților în privința cărora au fost instituite sancțiuni, la fel, dezmint informația că, Mișcarea Alternativă Națională a beneficiat de finanțare ilegală a campaniilor electorale. Aceste informații nu corespund realității, sunt false și denigratoare, care atentează la onoarea, demnitatea și reputația profesională a liderului Mișcării Alternative Naționale, domnul *****, fapt pentru care exprim scuze publice”.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 12 mai 2023, s-a respins acțiunea depusă de către ***** împotriva lui ***** cu privire la obligarea exprimării scuzelor publice și dezmințirii informației defăimătoare ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantului și termenul de declarare a apelului:

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 16 mai 2023, avocatul Mariana Barașianț în interesele apelantului ***** a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 12 mai 2023, pronunțată în actuala pricină civilă, solicitând admiterea apelului, cu casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea a unei noi decizii de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

Termenul de declararea a apelului.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Potrivit art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii, evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

După cum a fost indicat mai sus, avocatul Mariana Barașianț în interesele apelantului ***** a depus cererea de apel la 16 mai 2023, contestând hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru), dispozitivul căreia a fost pronunțat la 12 mai 2023, astfel se constată apelul declarat în termen.

Argumentele participanților la proces:

În motivarea apelului s-a invocat, că la emiterea hotărârii, instanța de fond nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată (temei de declarare a apelului prevăzută

la art.387, lit.a) CPC) și anume instanța de judecată nu a elucidat și respectiv nu a aplicat prevederile alin.2 a art. 24 al Legii nr. 64 cu privire la libertatea de exprimare și anume instanța nu a constatat faptul că intimatee (piritele) nu au demonstrat următoarele: a) informația nu este defăimătoare și/sau nu o vizează reclamanții; b) informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient; c) că au luat toate măsurile de diligență la momentul răspîndirii informației și că nu puteau ști că prin acțiunile sale contribuie la răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; și că d) informația răspîndită este de interes public.

La cererea de apel intimatul ***** nu a prezentat referință, prin care să-și exprime poziția față de apelul înaintat.

În ședința instanței de apel reprezentantul apelantului ***** – avocatul Mariana Barașianț, a susținut cererea de apel declarată, reiterînd motivele de fapt și de drept indicată în aceasta.

În ședința instanței de apel reprezentantul intimatului ***** – avocatul Constantin Chira, a solicitat respingerea cererii de apel ca fiind neîntemeiat, cu menținerea hotărîrii primei instanțe pe care o consideră legală și întemeiată.

Aprecierea instanței de apel:

Audiind participanții prezenți la proces, analizând, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participantului la proces și a materialelor din dosar în coroborare cu cadrul legal pertinent aplicabil, Colegiul consideră apelul drept unul neîntemeiat și care urmează a fi respins, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărîrea primei instanțe.

Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin. (1) Cod de procedură civilă statuează, că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărîrii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Totodată, sarcina instanței de apel derivă, reieșind din dispozițiile art. 373

Cod de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

De asemenea, în limitele apelului dedus judecării, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor instanței de apel, ultima are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (Hirro Balani contra Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis contra Greciei nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).

Colegiul reiterează că prin cererea de chemare în judecată depusă împotriva Mariei Olar, reclamantii Andrei Țulea și Constantin Țulea au solicitat constatarea ca fiind false informațiile răspindite de către pârîtă, obligarea dezmințirii informațiilor, precum și încasarea prejudiciului moral.

Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 08 noiembrie 2021 a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, și respingerii acesteia ca fiind nefondată.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței ierarhic inferioare în raport cu criticele formulate în cererea de apel și materialul probator, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide că soluția instanței de fond privind respingerea acțiunii este una corectă, rezultată din aprecierea corectă a materialului probator și interpretarea justă a normelor de drept material.

Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula

un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelanților, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).

Colegiul civil reține că obiectul material al prezentei acțiuni îl constituie declarațiile făcute de către pârâtul *****, și anume că, la data de 26 octombrie 2022, ora 18:30, ***** și Prim-ministru al Republicii Moldova, Natalia Gavrilița au susținut conferința de presă cu denumirea „Conferință de presă susținută de către prim-ministra Republicii Moldova, Natalia Gavrilița și ministrul Justiției, *****” (f. d.15, 16).

Conferința de presă a fost înregistrată, fiind păstrată și accesibilă publicului larg pe platforma pagina web www.privesc.eu, la rubrica Agenda evenimentelor, data de 26 octombrie 2022, înregistrare la ora 18:30 cu denumirea „Conferință de presă susținută de către prim-ministra Republicii Moldova, Natalia Gavrilița și ministrul Justiției, *****” (link-<https://www.privesc.eu/Arhiva/100933/Conferintade-presa-sustinuta-de-catre-prim-ministra-Republicii-Moldova--Natalia-Gavrilita-siministrul-Justitiei-Sergiu-Litvinenco>).

De asemenea, s-a stabilit că, pârâtul și-a bazat discursul său de la conferința de presă din 26 octombrie 2022 pe Comunicatul de presă cu denumirea „Departamentul Trezoreriei al SUA vizează corupția și operațiunile de influență malignă ale Kremlinului în Moldova”, emis de Departamentul Trezoreriei al SUA.

Din materialele dosarului rezultă că, prin cererea de chemare în judecată, reclamantul/apelant ***** pretinde încălcarea onoarei, demnității și reputației profesionale de către pârâtul *****, solicitând obligarea acestuia să prezinte scuze publice și să dezmințască prin intermediul unei conferințe de presă informațiile false și defăimătoare.

Iar în acest context, s-a făcut referire la faptul că, la conferința de presă enunțată, între minutele 08:10 și 08:44, ***** a spus că „Pe lângă acești 2 criminali cu acte în regulă pe nivel internațional, în lista sancțiunilor sunt incluși mai multe personaje care au încercat să falsifice alegerile municipale, prezidențiale, parlamentare, inclusiv unele grupuri de inițiativă pentru constituirea de partide, chipurile de sorginte proeuropeană, dar care au fost finanțate de către serviciile secrete rusești”.

În această ordine de idei, apelantul/reclamant consideră, prin aceste afirmații i-a fost lezată demnitatea, onoarea și reputația profesională, ***** la data de 28 octombrie 2022, a înaintat în adresa lui ***** cerere prealabilă, prin care a solicitat prezentarea scuzelor publice și dezmințirea informației prin intermediul unei conferințe de presă. Or, informațiile care se conțin în publicație sunt distorsionate,

defăimătoare și false, și prin aceste afirmații ale pîrîtului i-au fost lezată onoarea, demnitatea și reputația profesională.

Conform art. 3 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei. Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează. Exercițarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. Restrângerea libertății de exprimare se admite doar pentru protejarea unui interes legitim prevăzut la alin.(3) și doar în cazul în care restrângerea este proporțională cu situația care a determinat-o, respectându-se echilibrul just dintre interesul protejat și libertatea de exprimare, precum și libertatea publicului de a fi informat. Garanțiile privind libertatea de exprimare nu se extind asupra discursurilor care incită la ură sau la violență. În conformitate cu prevederile art.15 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere prealabilă, autorului informației și/sau persoanei juridice care a răspîndit-o rectificarea sau dezmințirea informației defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor și compensarea prejudiciului cauzat.

Instanța de apel reține că în conformitate cu prevederile art. 7 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, persoana lezată prin răspîndirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții: a) este falsă; b) este defăimătoare; c) permite identificarea persoanei vizate de informație. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat. Persoana lezată prin răspîndirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecățile de valoare cumulează următoarele condiții: a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient; b) au un caracter defăimător; c) permit identificarea persoanei vizate de informație. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(4) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, sau publicarea unei replici, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat. Se consideră injurie exprimarea care cumulează următoarele condiții: a) exprimarea intenționată verbală, scrisă sau nonverbală nu corespunde normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică; b) permite identificarea persoanei vizate. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin. (6) poate solicita

exprimarea scuzelor și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

Sub acest aspect instanța de apel reține că din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, diferențiază 3 tipuri de lezare a onoarei, demnității sau reputației profesionale, și anume: răspândirea relatărilor false cu privire la fapte; răspândirea judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; injuria.

În conformitate cu prevederile art.2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, prin defăimare se înțelege - răspândirea a informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei; fapt – eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc și timp și a cărui veridicitate poate fi dovedită; judecată de valoare – opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit; judecată de valoare fără substrat factologic suficient – judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată până la falsitate. Cerința de a dovedi veridicitatea judecăților de valoare este imposibil de a fi îndeplinită, deoarece adevărul afirmațiilor ce constituie judecăți de valoare nu poate fi dovedit, iar invocarea probei veridicității în acest caz ar constitui o încălcare a libertății de exprimare, parte fundamentală a dreptului asigurat de art. 10 din Convenția Europeană (pct. 61 din Hotărârea CEDO din 21.12.2004 - cazul *Busuioc c. Moldovei*, cazul *Jerusalem c. Austriei* nr.26958/95, pct.42).

Totodată, chiar și atunci când o declarație constituie o judecată de valoare, proporționalitatea unei imixțiuni poate depinde de faptul dacă există o bază faptică suficientă pentru declarația respectivă, deoarece chiar și o judecată de valoare, cu o bază faptică care s-o sprijine, poate fi excesivă (Hotărârea CEDO din 01.07.1997 pronunțată în cazul *Obershlik c. Austriei*).

Aderent art. 24 din Legea enunțată prevede că, reclamantul trebuie să dovedească că, pârâtul a răspândit informația, la fel și faptul că informația îl vizează pe reclamant și este defăimătoare, că informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă; sau judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient; cât și existența și quantumul prejudiciului cauzat.

Iar pârâtul trebuie să dovedească că, informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant; informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient; la momentul răspândirii informației, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale contribuie la răspândirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; informația răspândită este de interes public.

Prevederile legale citate supra trebuie interpretate și aplicate în concordanță cu jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, având în vedere că, libertatea de exprimare este garantată prin art. 10 din Convenția Europeană, care

prin § 2 permite statelor să aducă anumite limitări acestei libertăți, cu condiția să respecte cerințele prevăzute de Convenție pentru valabilitatea lor.

Astfel, fiind statuat că, exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora (...).

Pentru a fi convențională, ingerința în libertatea de exprimare trebuie să îndeplinească trei condiții cumulative prevăzute de § 2 al art. 10 CEDO și, anume: i) măsura să fie prevăzută de lege; ii) să urmărească unul din scopurile legitime prevăzute în paragraful 2; iii) și să fie necesară într-o societate democratică pentru atingerea lor.

Cu referire la prima condiție ca măsura să fie prevăzută de lege, instanța reține prevederile art. 3 alin. (1) - (3) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, care reglementează condițiile și temeiurile de limitare a libertății de exprimare.

Iar, în privința condiției ca măsura să urmărească unul din scopurile legitime, instanța reține că, unul din scopurile legitime prevăzute în § 2 al art. 10 din Convenție este protecția reputației altora.

Conform art.25 alin.(3) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de judecată de valoare sau relatare cu privire la fapte se interpretează în favoarea acordării statutului de judecată de valoare.

În speță, Colegiul civil conchide că în litigiul dedus judecății reclamantul pretinde o lezare a onoarei, demnității și reputației profesionale, prin răspândirea unor judecăți de valoare, or o declarație, o opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit, constituie o judecată de valoare.

Colegiul civil reține că în conformitate cu normele de drept enunțate, pârâțul trebuie să dovedească următoarele: informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant; informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient; la momentul răspîndirii informației, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale contribuie la răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; informația răspîndită este de interes public.

Sub acest aspect, instanța de apel reține că reclamantul/apelant a identificat corect emițătorul opiniei, însă cât privește necesitatea reclamantului/apelant de a proba că judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient, prima instanță just a considerat ca fiind insuficientă din următoarele considerente.

La rîndul său, art. 2 al Legii nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, statuează expres că, judecată de valoare este opinie, comentariu, teorie

sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit.

Cu referire la aceste prevederi legale, Colegiul civil al Curții de Apel Chișinău menționează că, declarațiile contestate de către reclamantul-apelant cu privire la faptul că pârâtul/intimat *****, a răspândit informații cu caracter fals, distorsionat, defăimător, care vizează persoana *****, reprezentantul pârâtului/intimat a susținut că, cele expuse sunt judecări de valoare cu un suficient substrat factologic, informația răspândită fiind veridică, totodată, remarcând că, în informația răspândită la data de 26 octombrie 2022 nu a fost vizat reclamantul/apelant, dar și faptul că, reclamantul este o persoană publică.

Totodată, ținând cont de întregul discurs contestat de către apelantul-reclamant și de contextul în care a fost făcută declarația contestată, Colegiul menționează că fraza vizată reprezintă în sine o judecată de valoare.

Mai mult ca atât, în conformitate cu prevederile art.16 Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019), nu pot fi dezmințite alte informații, care deși nu corespund realității, nu denigrează onoarea, demnitatea și reputația profesională a persoanei fizice și juridice.

Deopotrivă, libertatea de exprimare este consfințită și de articolul 10 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, care în § 1 statuează că orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. Dreptul la libertatea de exprimare reprezintă unul dintre pilonii de bază ai unei societăți democratice, una dintre condițiile de bază pentru progresul și dezvoltarea oricărei persoane.

Astfel, articolul 10 din Convenție se aplică nu doar în cazul „informațiilor” sau „ideilor” inofensive, care sunt percepute favorabil sau care atrag indiferență, ci și în cazul informațiilor și ideilor care șochează, deranjează sau ofensează statul sau o parte din populație. Acestea sunt cerințele pluralismului, ale toleranței și ale gândirii libere (broadmindedness), fără de care nu poate exista o „societate democratică”. Aceasta înseamnă că orice „formalitate”, „condiție”, „restricție” sau „penalitate” impusă în această privință trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (cauza Handyside v. Regatul Unit, hotărârea din 7/12/1976, § 49).

În contextul respectiv, Colegiul ține să facă referire la noțiunile generale indicate în articolul 2 din Legea privind libertatea de exprimare. Astfel, prin „defăimare” se are în vedere răspândirea informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei; prin „fapt” se are în vedere un eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc și timp și a cărui veridicitate poate fi dovedită; prin răspândirea informației – proces

de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptând persoana lezată).

Conform art. 3 alin. (1) – (4) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei. Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează. (3) Exercițarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. Restrângerea libertății de exprimare se admite doar pentru protejarea unui interes legitim prevăzut la alin.(3) și doar în cazul în care restrângerea este proporțională cu situația care a determinat-o, respectându-se echilibrul just dintre interesul protejat și libertatea de exprimare, precum și libertatea publicului de a fi informat.

Instanța de apel reține și faptul că art. 4 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, prevede aspectele specifice ale libertății de exprimare a mass-media. Sarcina mass-media este de a informa publicul despre informațiile de interes public. Informația răspândită de mass-media poate conține exagerări și chiar provocări, însă trebuie să fie suficient de exactă pentru a nu dezinforma, deziderate de la care, în speță, pârâții/ recurenți nu au deviat. De asemenea, în sensul art. 7 alin. (8) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic și satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privința faptelor.

Conform art. 7 alin. (1), (2) și (3) din aceeași Lege, orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie. Persoana lezată prin răspândirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții: a) este falsă; b) este defăimătoare; c) permite identificarea persoanei vizate de informație. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat. Conform prevederilor art. 24 alin. (1), (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, potrivit căroră, reclamantul trebuie să dovedească următoarele: a) pârâtul a răspândit informația; b) informația îl vizează și este defăimătoare; c) informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă; sau d) judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient; e) existența și cuantumul prejudiciului cauzat.

Astfel, pârâtul trebuie să dovedească următoarele: a) informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant; b) informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient; c) la momentul răspândirii informației, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale contribuie la răspândirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; d) informația răspândită este de interes public.

Drept urmare, Colegiul reiterează faptul că, persoana care se consideră lezată poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului, iar restabilirea persoanei în drepturi poate fi făcută numai în cazul în care s-a constatat cu certitudine că, informația este falsă. Aspectul defăimător al informației nu se prezumă, iar persoana care se consideră lezată urmează și are obligația să dovedească că a suferit o atingere a personalității, a reputației profesionale, sarcina probațiunii fiind pusă pe seama reclamantului care trebuie să dovedească că pârâtul a răspândit informația, îl vizează, este falsă și defăimătoare.

Totodată, reieșind din circumstanțele esențiale ale pricinii sus-enunțate în raport cu normele legale indicate, Colegiul constată că instanța de fond corect a conchis asupra faptului că, pârâta/intimat Srgiu Litvinenco, prin Comunicatul de presă din 26 octombrie 2022 reprezintă o formă de exprimare a opiniei or, în comunicatul din 26 octombrie 2022 publicat de Departamentul Trezoreriei al SUA se face trimitere la un șir de persoane, inclusiv persoane afiliate acestora, iar la fila 5 a acestui comunicat figurează expres această mișcare MAN, și nu cade sub incidența restricțiilor dreptului privind libertatea de exprimare prevăzute la art.10 paragraful 2 Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Astfel, se constată că opinia reflectată în conferința de presă din 26 octombrie 2022 pârâtul/intimat s-a referit la Comunicatul de presă din 26 octombrie 2022 al Departamentului Trezoreriei al SUA „Departamentul Trezoreriei al SUA vizează corupția și operațiunile de influență malignă ale Kremlinului în Moldova”, accesibil pe pagina web a Ambasadei SUA în Moldova și nu cumulează cele trei condiții necesare pentru a obliga pârâta/intimată de a dezminți informația, precum și repararea prejudiciului moral cauzat prevăzute de art.7 Legea cu privire la libertatea de exprimare.

Or, acțiunea intimatului ***** sus-descrișă cu privire la *****, nu corespunde condițiilor prevăzute de art. 7 alin. (2) lit. a) și b) din Legea cu privire la libertatea de exprimare.

La fel, instanța de fond corect a reținut că informația răspândită de către pârât/intimat constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient, iar judecățile de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient nu constituie temei de tragere la răspundere juridică civilă în

materie de apărare a onoarei, demnității și reputației profesionale.

Respectiv, Colegiul ajunge la concluzia că în speță informația a fost redată într-un stil pamfletar fiind compatibil cu exercițiul libertății de exprimare. Corespunzător, în circumstanțele în care expresiile folosite de pârâtă nu pot fi recunoscute ca fiind defăimătoare, Colegiul civil reține ca neîntemeiate pretențiile invocate cu privire la obligarea pârâtei de a dezminți relatările menționate cu privire la fapte și judecăți de valoare în publicația expusă despre apelanții/reclamanți, obligarea prezentării scuzelor pentru injuriile adresate în aceeași sursă mass-media și la aceeași pagină.

Colegiul consideră întemeiată și concluzia instanței de fond cu privire la afirmația intimatului/pârât *****, ca continuare a relatării despre Comunicatul de presă din 26 octombrie 2022 al Departamentului Trezoreriei al SUA „Departamentul Trezoreriei al SUA vizează corupția și operațiunile de influență malignă ale Kremlinului în Moldova”, accesibil pe pagina web a Ambasadei SUA în Moldova, a expus o judecată de valoare, adică o opinie, comentariu care reflectă atitudinea sa față de acțiunile reclamantului și a cărei veridicitate este imposibil de dovedit. Instanța relevă că la judecarea acestor categorii de pricini, trebuie ținut cont de specificul noțiunii de ”judecată de valoare”, care prezumă că persoana nu poartă răspundere pentru părerea expusă în privința unor evenimente, circumstanțe, veridicitatea cărora este imposibil de a se demonstra.

Or, judecățile de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient nu constituie temei de tragere la răspundere juridică civilă în materie de apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale.

În prezenta speță, este evident că pârâtul și-a expus o opinie asupra informației plasate pe pagina web a Ambasadei SUA în Moldova, fiind indicat mai întâi de toate cuvântul „consider”, ceea ce din start presupune că autorul textului/informației răspândite își exprimă constatarea proprie față de faptele relatate anterior.

Prin urmare, prima instanță corect a respins argumentele reclamantului/apelant la acest capitol cu privire la faptul răspândirii de către intimat a unor judecăți de valoare fără substrat factologic suficient, or aceștia nu au motivat și nu au demonstrat că concluzia autorului informației s-a întemeiat pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată până la falsitate.

În această ordine de idei, Colegiul consideră oportun de a reitera prevederile art. 25 alin.(3) și (6) al Legii enunțate, conform cărora: orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de judecată de valoare sau relatare cu privire la fapte se interpretează în favoarea acordării statutului de judecată de valoare. Orice alt dubiu care nu este demonstrat conform regulilor prescrise de lege se interpretează împotriva restricționării libertății de exprimare.

În final, Colegiul judiciar concluzionează că, apelantul/reclamant nu a exercitat pe deplin sarcina probațiunii, conform prevederilor art. 24 alin.(1) al Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010, și deci, nu pot beneficia de prevederile art. 7 alin.(2)-(3) al Legii întrucât nu sunt întrunite condițiile legale pentru a fi încadrați în noțiunea de ”persoană lezată prin răspândirea unor relatări cu privire la fapte”, și nici nu pot beneficia de prevederile art. 7 alin.(4)-(5) al Legii - întrucât nu sunt întrunite condițiile legale pentru a fi încadrați în noțiunea de ”persoană lezată prin răspândirea unor judecăți de valoare”.

Astfel, instanța de apel, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995, unde Comisia a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în apel, mai mult că acestea nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată la caz a normelor de drept material sau procedural de către instanțe.

Distinct de cele indicate, instanța de apel, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții contra Franței nr.26561/1995, unde Comisia a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în apel, mai mult că acestea nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar argumentele apelanților nu sunt în măsură să determine contrariul, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ

d e c i d e:

Se respinge cererea de apel declarată de avocatul Mariana Barașianț în interesele apelantului *****.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 12 mai 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de *****

împotriva lui ***** cu privire la obligarea exprimării scuzelor publice și dezmințirii informației defăimătoare.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,
judecătorul

Anatol Pahopol

Judecătorii

Ruxanda Pulbere

Ala Malîi